

NBK-1601010201020402 Seat No. _____

B. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

April / May - 2017

Gujarati : Paper - IV

(ગુજરાતી વ્યાકરણ, સર્જન, લેખન કૌશલ-૨)

(Elective-1) (New Course)

(વૈકલ્પિક)

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (૧) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.
(૨) બધા પ્રશ્નો ૧૪ ગુણના છે.

૧ નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક ગદ્યખંડનું વિવરણ કરો.

૧૪

“વિદ્યાપીઠનું શિક્ષણ એ વિશિષ્ટ શક્તિ ધરાવનારાઓ માટેનો વિશેષાધિકાર છે અને જેમની પાસે આ શક્તિ છે પણ તે માટેના પૈસા નથી. તેમને સમાજના પૈસાથી એ તાલીમ મળવી જોઈએ. શક્તિ માટેની કસોટીમાંથી પસાર થયા વગર કોઈને વિદ્યાપીઠમાં પ્રવેશ મળવો ન જોઈએ. અને વિદ્યાપીઠમાં દાખલ થયા પછી પણ અધ્યાપકને તે વિદ્યાર્થીએ એવી ખાત્રી કરાવી દેવી જોઈએ કે તે પોતાને મળેલી તક અને સમયનો પૂરેપૂરો ઉપયોગ કરે છે પોતાના અભ્યાસ અને મહેનતથી અધ્યાપકને સંતોષ આપી શકે. તે જ વિદ્યાર્થી વિદ્યાપીઠમાં રહી શકે, તેમ થવું જોઈએ. વિદ્યાપીઠ એ નવરાશનો સમય ગાળવા માટેનું સ્થાન છે. અને ધનિક લોકોના વિદ્યાર્થીઓ એમાં ત્રણ-ચાર વરસ લહેર કરે એવો ખ્યાલ હવે ચાલ્યો ગયો છે. ખરુ જોતા વિદ્યાપીઠના વરસો તે વિદ્યાર્થીના વિદ્યા માટેની તપસ્યાનાં વરસો બનવા જોઈએ.”

- બર્ટ્રાન્ડ રસેલ

અથવા

“કવિચિત્તમાં સંચિત સંવેદનોમાંથી સ્વયંસ્ફૂરણાત્મક સહજજ્ઞાન ભાવ પ્રતીકો દ્વારા અભિવ્યક્તિરૂપે પ્રગટતું હોઈ ભાવ પ્રતીકો કવિની સાધનામાં ઘણું મહત્ત્વ ધારણ કરે છે. ઉચિત ભાવ પ્રતીકો સૂઝવા ન સૂઝવાં એની ઉપર કાવ્યકળાની સફળતા-નિષ્ફળતાનો આધાર છે કાવ્યસૃષ્ટિનાં ઉઘાડરૂપ ભાવ પ્રતિક સવિશેષ મહત્ત્વનું છે ભાવક સાથેની વ્યવહારરેખા સ્થિર બનવાનો આધાર એની જ ઉપર છે પછી અવાન્તર ગૌણ ભાવ પ્રતીકોના ઉપયોગ દ્વારા કવિના સંચિત અનુભવો કલા-કૃતિના અંશભૂત બનવા આવે છે. ખરું જોતા આખી કાવ્યરચના એ ભાવ પ્રતીકોની ભાતીગળ ગૂંથણી બની રહે છે. બલ્કે વસ્તુતઃ આખી કૃતિ એ એક સુગ્રથિત અખંડ ભાવ પ્રતીકરૂપે અંતર્જ્ઞાનની અભિવ્યક્તિ બની રહે છે.”

- ઉમાશંકર જોશી

૨ નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક ગદ્યખંડનું સંક્ષેપીકરણ કરો :

૧૪

“આપણે એ વાત યાદ રાખવી પડશે કે અપૂર્ણતાનું ગૌરવ જ દુઃખ છે. દુઃખ એ જ અપૂર્ણતાની સંપત્તિ છે. દુઃખ જ તેની એક માત્ર મૂડી છે. માણસ જે કંઈ સારી વસ્તુ પામે છે, તે દુઃખ દ્વારા જ પામે છે એમાં જે તેનું મનુષ્યત્વ રહેલું છે માણસ કેવળ માગીને કશું મેળવી શકતો નથી. દુઃખ વેઠીને પામી શકે છે. બીજું જે કંઈ ધન છે તે કંઈ તેનું નથી. તે બધું જ વિશ્વેશ્વરનું છે પણ દુઃખી તો બિલકુલ તેનું પોતાનું જ છે એ દુઃખના ઐશ્વર્યને લીધે જ અપૂર્ણ જીવ પૂર્ણ સ્વરૂપની સાથે પોતાનો ગૌરવપૂર્ણ સંબંધ સાચવી રહ્યો છે. તપસ્યા દ્વારા આપણે બ્રહ્મને મેળવીએ છીએ. એ દુઃખ એ જ સાધના એ દુઃખને એ જ તપસ્યા એ દુઃખનું જ આનંદ મુક્તિ ઈશ્વર..”

- કવિવર રવિન્દ્રનાથ ઠાકુર

અથવા

“કવિ નવી ભાષા નથી ઘડતો, વ્યવહારની ભાષામાંથી જ એ નવા સંકેતો ઉપજાવે એવો સંદર્ભ રચે છે. આ શક્તિનો પરિચય આપવો એ રસાસ્વાદની પ્રવૃત્તિનું અનિવાર્ય અંગ છે. કારણ કે એમાં જ કાર્યક્રમનો વિશેષ રહેલા છે. આપણા બધામાં રતિ, ઉત્સાહ, જુગુપ્સા, ક્રૂણા, નિર્વેદ વગેરે ભાવો રહેલો છે. આપણા બધામાં રતિ, ઉત્સાહ વગેરે વિશિષ્ટરૂપે સાક્ષાત્કાર કરવાની અનંત શક્યતાનો પરિચય કવિ આપણને કરાવે છે. આપણે કઈ અપેક્ષાને લઈને કવિતા પાસે જઈએ છીએ તે પણ તપાસવું જરૂરી બની રહે છે. મમ્મટ કાવ્યનાં પ્રયોજનમાં યશ શિવતંત્ર રક્ષિત, કાન્તાની રીતે અપાતો ઉપદેશ વગેરે ગણાવે છે ખરો, છતાં કાવ્યની મીમાંસા કરતી વેળાએ પ્રાધાન્ય આપે છે. શબ્દની શક્તિને આપણે પૂરું ગૌરવ કરતા નથી એમ જ કહેવું પડે.”

- સુરેશ જોશી

૩ નીચેનામાંથી કોઈ પણ સાત રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપી, વાક્ય પ્રયોગ કરો :

૧૪

- (૧) ફોડી લેવું.
- (૨) મોઢું ફેરવી લેવું.
- (૩) સડક થઈ જવું.
- (૪) નાતગતમાં પૂછાવું.
- (૫) ખડે પગે હોવું
- (૬) દેવ જાગી જવા
- (૭) હાથ મસ્તક પર હોવો.
- (૮) પગવાળીને બેસવું.
- (૯) કપાળે પરસેવો વળવો.
- (૧૦) નજર ફેરવવી.

- ૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ સાત કહેવતનો અર્થ આપી સમજાવો : ૧૪
- (૧) ઘર વેચીને તીરથ કરવું.
 - (૨) ચેતતા નર સદા સુખી.
 - (૩) ચોર કોટવાળને દંડે
 - (૪) જાગ્યા ત્યારથી સવાર
 - (૫) જેવી દૃષ્ટિ તેવી સૃષ્ટિ
 - (૬) તેલ જૂઓ ને તેલની ધાર જુઓ.
 - (૭) દગો કોઈનો સગો નહિ
 - (૮) દીવા પાછળ અંધારૂ.
 - (૯) દોરડી બળે પણ વળ ન છોડે.
 - (૧૦) ધીરજના ફળ મીઠાં છે.
- ૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ સાત સમાસનો વિગ્રહ કરી ઓળખાવો : ૧૪
- (૧) શાકભાજી
 - (૨) મા-બાપ
 - (૩) ઈશનિર્મિત
 - (૪) પ્રેમાતુર
 - (૫) દેશવાસી
 - (૬) ઘરસંસાર
 - (૭) મિથ્યાભિમાન
 - (૮) જીવનનાવ
 - (૯) ચતુર્ભૂજ
 - (૧૦) કમલનયન